

P. 287

**BULETIN
DE
INFORMARE
SI
DOCUMENTARE ARHIVISTICA**

Nr. 5

**BUCURESTI
1993**

ROMÂNIA
Direcția Generală a Arhivelor Statului

BULETIN
DE
INFORMARE
ȘI
DOCUMENTARE ARHIVISTICĂ

Nr. 5
Aprilie-Mai

București – 1993

P.57 218/94

Redactor: – lector dr. ADINA BERCIU-DRĂGHICESCU
șef birou documentare D.G.A.S.
Colaborator: – MARGARETA STAN
Realizare grafică și fotoreproducere offset: – OVIDIU LĂZĂRESCU
Montaj și retuș: – ELISABETA DUMITRANA
Copiat plăci: – AUREL VOICU
Tipar offset: – STERICĂ MARINESCU
Legătorie: – MARIN DRAGNEA

Tehnoredactare computerizată: *Apple MacINTOSH Bârsan & Dulu*
Tel.: 666.50.80

Coperta I – 1587 ianuarie 18. Hrisovul din cancelaria lui Mihnea Vv.,
domnul Țării Românești, prin care dăruiește Episcopiei
Buzău mori și moșii.

Coperta a IV-a – 1848, 3–5 mai, Blaj: „Punturile acțiunii româno-
transilvănene votate la adunarea de la Blaj”.

S U M A R

I. ACTIVITĂȚI ARHIVISTICE	3
II. DOCUMENTARE ARHIVISTICĂ	11
– Leopold Auer (Austria). Uniformizarea terminologiei arhivistice (traducere)	11
– Cronologie. Bibliografie II	16
III. VIAȚA ȘTIINȚIFICĂ	21
– Simpozionul național: „Muncă, bani, bănci, cultură și politică sec. XVIII–1944”. Oradea, 30 aprilie – 2 mai	21
– Simpozionul internațional: „Banatul, spațiu istoric de interferență și convergență”. Timișoara, 7–9 mai	22
– A III-a Conferință Europeană a Arhivelor. Viena (Austria), 11–15 mai	22
– Manifestări științifice consacrate aniversării a 145 de ani de la revoluția română de la 1848 și comemorării centenarului morții lui George Bariț (1893–1993)	23
– Participări la sesiuni și simpozioane științifice	24
– Manifestări expoziționale	26
– Emisiuni Radio–Tv.	27
– Apariții editoriale	28
– Lista articolelor publicate de arhiviști în presa locală	29
IV. BREVIAR	33
– Dicționar	33
– Distincții	35
– Lista abrevierilor	35

I. ACTIVITĂȚI ARHIVISTICE ÎMBOGĂȚIREA BAZEI DOCUMENTARE

În cursul lunilor aprilie-mai a.c., filialele Arhivelor Statului au preluat următoarele fonduri de la creatorii și deținătorii de documente:

- Dolj – 9 fragmente de fonduri create de unitățile administrației de stat în perioada 1951–1968 – 26,10 m.l.; 300 file documente privind constituirea obștei țărănești Negoii și două planuri de păduri proprietate de stat din comuna Balota, jud. Dolj.
- Maramureș – „Regia autonomă a plumbului și zincului Baia Mare” (1969–1970) – 30 m.l.; „Exploatarea minieră Herja” (1963–1973) – 20 m.l.; „RENEL Baia Mare” (1968–1975) – 8,15 m.l.
- Mehedinți – Documente create de organizațiile U.T.C. raionale, municipală și județeană Mehedinți (1956–1989) – 18 m.l.; Trei planuri ale orașului Turnu-Severin (reproduceri de pe planurile din 1836, 1893 și 1941) și 10 fotografii 15/24 cm. înfățișând evenimentele de la Turnu-Severin din 22 dec. 1989.
- Sălaj – „Primăria comunei Plopiș” (1927–1975) – 1,50 m.l.
- Teleorman – „Comitetul raional al sindicatului Roșiorii de Vede” – 3 m.l.; „Comitetul orașenesc al sindicatelor Roșiorii de Vede” – 7 m.l.
- Vaslui – „Comitetul raional Vaslui al P.C.R.” – 10,50 m.l.

PREGĂTIRE PENTRU MICROFILMARE ȘI MICROFILMARE

Direcția Arhive Centrale:

- Arhive administrative centrale și culturale – pregătire: „Ministerul Propagandei Naționale. Direcția Cinematografie, Contabilitate, Administrație” – 6 m.l.
- Acte economice – microfilmate: „Ministerul Economiei Naționale” (1942) – 4,20 m.l.; „Vistieria Țării Românești” (1833–1834) – 3 m.l.
- Alba – pregătire: „Prefectura jud. Alba – Seria Comitatul Alba inferioară” (1869–1870) – 1,50 m.l.; „Biroul de Armistițiu” (1944–1945) – 1 m.l.
- microfilmate: 20.003 cadre la documentar (3 fonduri).

- Arad - pregătire: „Prefectura jud. Arad. Seria Acte administrative” - 2,2 m.l. (18.052 file).
- Argeș - pregătire: „Prefectura jud. Argeș” (1944-1946) - 3,60 m.l.
- Bacău - pregătire: „Camera de comerț și industrie Bacău” - 2,10 m.l.
- Bihor - pregătire: „Episcopia romano-catolică Oradea. Seria Acte ecleziastice” (1625-1948); „Episcopia ortodoxă română Oradea” (1769-1953) - total 3,73 m.l.
- Bistrița-Năsăud - pregătire: „Administrația fondurilor grănicerești năsăudene” - 1,5 m.l.
- Brașov - pregătire: „Prefectura Făgăraș” (1911) - 6,60 m.l.
- Buzău - pregătire: „Prefectura jud. Râmnicu Sărat” (1831 și 1933) - 1 m.l.; „Colecția de achiziții și documente” - 1780 file document.
- Caras-Severin - pregătire: „Prefectura jud. Caras, serv. Administrație” (1927-1948) - 0,85 m.l.
- Constanța - pregătire: „Fabrica de ciment Cernavodă” - 7,60 m.l.
- Covasna - pregătire: „Registre parohiale de stare civilă” (1696-1950) - 0,40 m.l.
- Dâmbovița - pregătire: „Prefectura jud. Dâmbovița” - 2,4 m.l.
- Galati - pregătire: „Primăria orașului Galati” (1919-1929) - 6 m.l.
- Giurgiu - pregătire: „Poliția orașului Giurgiu” - 1,5 m.l. (10.109 file).
- Gorj - pregătire: „Prefectura jud. Gorj” (1926-1929) - 1 m.l.
- Hunedoara - pregătire: „Inspectoratul geologic și minier Deva” - 3 m.l.
- Iași - pregătire: „Vistieria Moldovei” - 1,90 m.l.
- microfilmata: „Divanul domnesc”.
- Maramureș - pregătire: „Prefectura jud. Maramureș. Seria vicecomite” (1903-1905) - 3,45 m.l.
- Mehedinți - pregătire: „Prefectura jud. Mehedinți” (1933) - 1,50 m.l.
- Mureș - pregătire: „Scaunul Mureș. Acte juridice” (1610-1810) - 0,40 m.l.; „Primăria Târgu-Mureș. Acta Politică” (1870) - 0,30 m.l.; „Comitatul Târnava Oficialitatea” (1861-1864) - 0,50 m.l.
- Olt - pregătire: „Prefectura jud. Romanati” (1914) - 0,24 m.l.
- Prahova - pregătire: „Primăria municipiului Ploiești” (1848) - 5.000 file.
- Sălaj - pregătire: „Comitatul Crasna” (1819-1822) - 5,50 m.l.
- Suceava - pregătire: „Prefectura jud. Baia” (1946) - 1 m.l.

- Tulcea – pregătire: „Prefectura plășii Tulcea” – 1 m.l.; „Primăria orașului Tulcea” – 0,28 m.l.
- Vâlcea – pregătire: „Prefectura jud. Vâlcea” – 6,36 m.l.;
– microfilmata: „Prefectura jud. Vâlcea” (1943–1944) – 9.000 cadre.
- Vrancea – pregătire: „Prefectura jud. Putna” (1896–1898) – 2,25 m.l. (11.200 file).

PRELUCRAREA ARHIVISTICĂ A FONDURILOR PENTRU INTRARE ÎN CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ

Direcția Arhive centrale:

Arhive feudale, personale și colecții – Inventariere, colecțiile: „Documente istorice” (sec. XVII–XIX) – 703 documente; „Bălăianu” – 303 documente; „Suluri I” – 15 documente; fondurile personale: „Drăghicescu Dumitru” – 0,15 m.l.; „Dobrescu Ion” – 0,30 m.l.; „Dudu Velicu” – 0,45 m.l.

Arhive administrative centrale și culturale – Inventariere: „Teatru Național” – 2,80 m.l.; „D.G.A.S.” (1937–1939) – 1,5 m.l.; „Tribunalul Ilfov. Secția a III-a civilă corecțională” (1893) – 2 m.l.; „Comitetul local de revizuire” (1942–1947) – 6 m.l.

– Verificarea existentului cu inventarul: „Tribunalul Ilfov. Secția a III-a civilă corecțională” (1895–1897) – 9,70 m.l.; „Logofeția Dreptății” (1831–1832) – 3,60 m.l.

Acte economice – Inventariere: „Documente grecești” – 105 documente; „Planuri” – 320 documente; „Comitetul pentru problemele Consiliilor Populare” (1965–1968) – 2,50 m.l.; „Ministerul de Finanțe. Direcția Mișcării fondurilor” (1931–1932) – 4 m.l.; „Compania negustorilor greci din Sibiu” – 105 documente; „Colecția planuri, hărți și schițe” – 330 u.a.; „Eforia pensiilor” (1850–1860) – 3 m.l.; „Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Internaționale” (1948–1989) – 11 m.l.; „Ministerul Construcțiilor de Mașini” (1957–1959, 1975) – 12 m.l.

– Ordonare: „C.A.E.R.” – 35 m.l.; „Eforia Pensiilor” – 3 m.l.; „Vistieria Țării Românești” – 0,50 m.l.; „Industria Construcțiilor” – 3 m.l.

– Verificarea existentului cu inventarul: „Ministerul Construcțiilor de Mașini și Metalurgiei” – 54 m.l.

Alba – Ordonare: „Protopopiatul ortodox Sebeș” (1811–1815) – 0,50 m.l.; „Protopopiatul ortodox Baia de Arieș” (1711–1900) – 3 m.l.; „Sfatul Popular Alba Iulia” și „Sfatul Popular raional Alba” (1951–1968) – 3 m.l.

– Verificarea existentului cu inventarul: „Academia Teologică Blaj” (1854–1904) – 0,80 m.l.

Argeș – Verificarea existentului cu inventarul: „Arhiva C.C. al P.C.R.” – 140 m.l. (18 fonduri).

- Bihor – Verificarea existentului cu inventarul: 31 fonduri.
- Bistrița-Năsăud – Inventariere: „Judecătoria Beclean” – 4,95 m.l.
- Botoșani – Selecționare, reordonare, reinventariere: „Primăria orașului Dorohoi” (1951–1967).
- Verificarea existentului cu inventarul: „Cărțile din biblioteca documentară” – 141 m.l.
- Brașov – Inventariere: „Colecția plăci fotografice” – 64 fișe; „Comitetul județean U.T.C.” (1952–1959) – 30 u.a.; „Cărțile și revistele din Biblioteca documentară” – 95 vol.
- Ordonare: „Primăria Cincu” – 0,40 m.l.
- Brăila – Verificarea existentului cu inventarul: „Camera de comerț și industrie Brăila” (1941–1943) – 3,50 m.l.
- Buzău – Inventariere, recotare: „C.A.P. Mânzești” – 24 m.l.; „Consiliul Popular al Municipiului Buzău” – 25 m.l.
- Caraș-Severin – Inventariere: „Comitetul județean P.C.R. Caraș Severin, Sector Cadre și probleme statutare” (1965–1989) – 5,85 m.l.; „Comitetele raionale P.C.R. Oravița, Moldova Nouă, Rozovici, Caransebeș” (1953–1968) – 0,25 m.l.; „Pretura plășii Secu” (1899–1900) – 0,40 m.l.; „Primăria orașului Oravița” (1917–1950) – 11 m.l.
- Călărași – Inventariere și ordonare: „Comitetul P.C.R. al raionului Călărași” (1965) – 3,90 m.l.
- Verificarea existentului cu inventarul: „Primăria comunei Chirnogi” (1922–1970); „Primăria comunei Cuniști” (1947–1950); „Primăria comunei Chiselet” (1948–1968); „Primăria comunei Căscioarele” (1912–1989); „Primăria comunei Dragalina” (1936–1970); „Primăria comunei Dorobanți” (1904–1968) – total 68,20 m.l.
- Cluj – Inventariere: fondurile familiale „Miko-Rhedei” și „Josika”; fondul personal „E. Ausch”; „Prefectura jud. Turda”; „Camera de agricultură a jud. Someș”.
- Ordonare: „Episcopia greco-catolică Cluj-Gherla”; „Primăria orașului Bistrița”; „Prefectura jud. Turda”; „Camera agricolă a jud. Someș”; fondurile familiale „Miko-Rhedei” și „Josika” – total 27,20 m.l.
- Covasna – Ordonare: „Primăria orașului Sf. Gheorghe” (1932) – 0,85 m.l.
- Dâmbovița – Verificarea existentului cu inventarul și refacerea inventarului: „Primăria orașului Târgoviște. Sfatul popular orășenesc” (1950–1968).
- Dolj – Selecționare: „I. A. S. Românești” – 1 m.l.
- Giurgiu – Preordonare și reinventariere: „Tribunalul jud. Vlașca”.
- Verificarea existentului cu inventarul la cantitatea de 74,5 m.l. arhivă.
- Gorj – Verificarea existentului cu inventarul: „Protoieria jud. Gorj” – 39 m.l.

- Harghita – Inventariere: „Inspectoratul județean de protecție a muncii”.
- Verificarea existentului cu inventarul: „Primăria Cozmeni”; „Primăria Delnița”; „Primăria Soimeni”; „Sfatul popular Borzont”; „Colecția registrelor de stare civilă” – total 112,95 m.l.
- Hunedoara – Inventariere și ordonare: „Legiunea de jandarmi Hunedoara” – 1 m.l.; „Protopopiatul greco-catolic Lupeni” (1809–1900) – 1 m.l.; „Vicariatul greco-catolic Hațeg” (1809–1900) – 3 m.l.
- Iași – Inventariere și ordonare: „Inspectoratul județean al M.I.” (1949–1953) – 4,30 m.l.; 110 cărți la biblioteca filialei.
- Verificarea existentului cu inventarul: „Academia de muzică și artă dramatică Iași” – 3 m.l.; „Inspectoratul școlar Chilia” – 2,5 m.l.
- Maramureș – Inventariere și ordonare: „Oficiul de C. F. Sighet” (1909) – 1 m.l.
- Mehedinți – Inventariere: „Tribunalul Mehedinți” (1896–1899) – 1,5 m.l.
- Mureș – Verificarea existentului cu inventarul: „Protopopiatul greco-catolic Râciu” – 2,20 m.l.; „Registre de cetățenie” – 1 m.l.
- Satu Mare – Inventariere și reordonare: „Colecția Registre parohiale de stare civilă”.
- Sălaj – Inventariere: „Comitatul Crasna, seria administrativă (vicecomite)” (1819–1822) – 5,50 m.l.; „Comitetul județean P.C.R.”; „Consiliul județean Sălaj al F.U.S.” (1968–1985) – 3,50 m.l.
- Verificarea existentului cu inventarul și ordonare: „Comitatul Crasna” (1819–1822) – 6 m.l.
- Sibiu – Inventariere și ordonare: „Magistratul orașului și scaunului Sibiu” (1877–1949) – 6 m.l.; „Pimen Constantinescu” – 1,50 m.l.; „Universitatea săsească. Caseria alodială” (sec. XVI–XVII) – 4 m.l.
- Fondare: „Consiliul Național Săsesc” (1920–1922); „Liceul Evanghelic de fete Sibiu” (1925–1947) – 1,10 m.l.; „Comitatul Sibiu” (1876–1918) și „Prefectura jud. Sibiu” (1918–1922) – 2,30 m.l.
- Teleorman – Verificarea existentului cu inventarul: „Navigația fluvială portul Turnu-Măgurele” – 19 m.l.; „Camera agricolă Teleorman” – 1,50 m.l.; „Ocolul agricol Alexandria” – 2,75 m.l.; „Ocolul agricol Balaci” – 0,45 m.l.; „Ocolul agricol Drăgănești-Vlașca” – 1,15 m.l.; „Ocolul agricol Roșiori” – 1,60 m.l.; „Ocolul agricol Zimnicea” – 0,30 m.l.; „Primăria Turnu-Măgurele” – 9,60 m.l.
- Tulcea – Verificarea existentului cu inventarul: „Parchetul Tribunalului Tulcea” – 6,28 m.l.; „Punctul județean pentru presă și tipărituri” – 6 m.l.; „Judecătoria populară mixtă Isaccea” – 6 m.l.; „C.A.P. Panduru” – 13,42 m.l.;

„Comisariatul de poliție Isaccea” – 1,56 m.l.; „Căpitănia portului Tulcea” – 3,56 m.l.

Vaslui

- Inventariere: „P.C.R., municipiul Vaslui” – 5 m.l.
- Ordonare-recotare: „Judecătoria rurală Vulcani” (1910–1931) – 6 m.l.
- Verificarea existentului cu inventarul: „Comitetul raional P.C.R. Vaslui” – 10,50 m.l.

Vrancea

- Verificarea existentului cu inventarul: „Prefectura jud. Putna” (1880–1886) – 18 m.l.

II. DOCUMENTARE ARHIVISTICĂ

UNIFORMIZAREA TERMINOLOGIEI ARHIVISTICE*

Leopold Auer (Austria)

Într-un sens foarte larg, două mari motive pot justifica uniformizarea: primul este atingerea unui anumit grad de calitate; al doilea – permisiunea schimburilor de informații între componentele unui sistem dat.

Nu există nici o îndoială, că uniformizarea terminologiei intră în cea de-a doua categorie. Orice comunicat are nevoie de o anumită unitate a limbii. Aceasta nu este, în fond, nimic mai mult decât un sistem normalizat servind la denumirea conceptelor, iar acest sistem se sprijină pe convenții mai mult sau mai puțin generale relativ la folosirea termenilor. Utilitatea uniformizării, care nu mai trebuie pusă la îndoială în cazul limbii în general – ceea ce numim limba standard sau pentru a folosi un termen utilizat de filologi, limba literară, este tot atât de reală în comunicarea de ordin profesional.

Este esențial ca limbajul profesional să tindă spre perfecțiune, altfel progresele științifice și tehnice sunt imposibile. Expresiile tehnice ambigue lasă loc unor neînțelegeri în legătură cu fapte și obiecte care aduc prejudicii difuzării de informație științifică și tehnică.

Confuzia în utilizarea termenilor dă naștere la confuzii în planificarea și realizarea muncii. Diferite persoane pot utiliza același termen pentru exprimarea unor idei diferite sau termeni diferiți pentru exprimarea aceleiași idei. Într-un domeniu nou, se poate întâmpla să nu existe termeni specifici pentru denumirea anumitor concepte particulare.

Trebuie deci creată o terminologie cât se poate de explicită și precisă. Precizia terminologică se sprijină pe concept și nu pe simbolul lexical.

Pentru ca să fie posibilă comunicarea, totuși trebuie să putem exprima în termeni concreți conceptele, care sunt reprezentări mentale. Terminologia uniformizată este un ansamblu de convenții asupra termenilor și constituie mijlocul de comunicare, indispensabil în schimbul și evaluarea de informații mai ales când acest schimb se realizează cu ajutorul ordinarilor. În fapt, după cum a subliniat și Richard J. Cox în expunerea sa, informatizarea este principalul „instigator” al uniformizării, cel puțin în domeniul terminologiei.

* Raport susținut la Al XII-lea Congres Internațional al Arhivelor, Montreal, septembrie 1992. Se află la Biblioteca D.G.A.S. la Cota IV 6857, inv. 67904/1992, limba franceză.

Se disting trei tipuri de simboluri lingvistice care servesc la reprezentarea concretă a noțiunilor, și anume: *cuvântul*, *termenul* și *cuvântul aparținând unui tezaur* (subl. ns.), fiecare având funcții precise în planul comunicării. Ca regulă generală, *cuvântul* posedă semnificații nedeterminate care capătă sens într-un context dat. *Termenul* este un simbol lingvistic legat de un concept, semnificația lui depinde de locul ocupat de concept în intervalul unui ansamblu dat (de concepte). În ceea ce privește *cuvântul din tezaur*, este în general un termen sau un substantiv servind la indexarea și regăsirea informației într-un sistem informațional și semnificația sa depinde de sistemul informațional utilizat.

Dacă dorim realizarea de progrese în uniformizarea terminologiei, la scară națională sau internațională, trebuie să respectăm un ansamblu de metode și de principii stabilite deja și să ținem cont de procedurile recunoscute.

Uniformizarea terminologiei comportă două căi distincte: uniformizarea principiilor terminologice și uniformizarea vocabularului sau a terminologiei tehnice în disciplinele individuale. Trebuie deci făcută distincția între normele terminologice și normele de terminologie. Normele terminologice țin cont de specificațiile privind principiile pe care se sprijină elaborarea normelor de terminologie și bineînțeles liniile directoare asupra înțelegerii și extinderii conceptelor, asupra caracteristicilor lor, asupra construcției de ansambluri de concepte, asupra formulării definițiilor, asupra denumirii conceptelor și viceversa. Pe de altă parte, normele de terminologie ating termenii și definițiile lor și se însoțesc câteodată cu note explicative sau ilustrații.

Atât timp cât procedăm la uniformizarea terminologiei într-o anumită disciplină, trebuie să străbatem mai multe etape: strângerea de termeni din domeniul dat, examinarea lor pe planul respectării principiilor terminologiei, alegerea termenilor care au o semnificație precisă pentru denumirea conceptelor și la nevoie utilizarea de neologisme. În vocabularele unitare, termenii și definițiile lor sunt clasati sistematic sau în ordine alfabetică. În toate cazurile trebuie să existe la începutul vocabularului o listă de concepte prezentate sistematic, urmată de un index alfabetic.

Încercările de uniformizare a terminologiei din perioada interbelică s-au mulțumit cu cea a termenilor luați individual. Dar cu mult timp în urmă s-a simțit nevoia stabilirii de principii pe care să se sprijine cererea termenilor și formularea de definiții, ca și necesitatea adoptării de metode pentru prezentarea vocabulelor și aranjarea termenilor și definițiilor. La scară internațională, există preocuparea pentru stabilirea în primul rând a normelor pentru „internaționalizarea” termenilor și adoptarea unei prezentări uniforme a vocabulelor specializate.

Bazele științifice ale cercetării terminologice au fost create de Eugen Wüster, a cărui lucrare despre uniformizarea internațională a limbajului tehnic, publicată prima dată în 1931, are încă o influență considerabilă în dezbaterile din acest domeniu.

Începând din 1947, această muncă, pe plan internațional, este realizată și coordonată prin intermediul Organizației Internaționale de Normalizare (ISO), care a succedat Federația Internațională a Comitetelor Naționale de Normalizare (ISA), creată în perioada interbelică. În interiorul ISO, producerea normelor de terminologie internațională este asigurată de aproximativ 120 de comitete tehnice și 160 subcomitete, cum ar fi de exemplu STACO – Comitetul pentru principiile de normalizare; REMCO – Comitetul pentru materialele de referință sau INFCO – Comitetul pentru informație. Normarea principiilor terminologice este încredințată comitetului tehnic 37 și subcomitetelor care derivă din el, dar care, totuși, nu sunt responsabile de coordonarea activităților de uniformizare a terminologiei desfășurate de alte comitete tehnice, de exemplu TC 46, care este însărcinat cu documentarea.

De la crearea sa în 1952, ISO/TC 37 a produs un anumit număr de norme și recomandări de care ar trebui să se folosească toate persoanele ce lucrează în domeniul normalizării terminologiei.

Pentru a încuraja utilizarea normelor de terminologie trebuie asigurat un acces ușor la ele. De aceea Centrul Internațional de Informații pentru terminologie (INFOTERM), organism creat în 1971 și afiliat la UNESCO, ale cărui birouri se găsesc la Viena, adună și înregistrează norme și documentație producând astfel un instrument foarte important pentru toate lucrările de cercetare în terminologie. Diverse alte rețele și bănci de date contribuie la difuzarea informației în acest domeniu. Mă gândesc la agențiile de informație ale organizațiilor naționale de uniformizare care fac parte din ISONET, rețeaua de informații a ISO. INFOTERM și-a creat propria rețea internațională de terminologie (TERMNET), în timp ce o bancă de concepțe uniformizate NORMATERM a fost pusă în funcțiune împreună cu Asociația franceză de Normalizare (AFNOR).

Această bancă conține date terminologice ale normelor franceze ca și informațiile terminologice, în franceză și engleză, despre normele de terminologie multilingve ale ISO. O altă bancă de date terminologice, EURODICAUTOM, care adună toate informațiile terminologice necesare traducătorilor din instituțiile europene, a fost creată de Biroul de terminologie al Comisiei Comunității Europene, la Luxemburg.

Chiar dacă activitățile din acest domeniu sunt foarte numeroase și pot chiar completa munca utilizatorilor, mai rămân încă multe de făcut. Este de altfel cazul și în domeniul arhivisticii.

Primele încercări de uniformizare a terminologiei arhivistice le găsim de asemenea în perioada interbelică.

La prima reuniune a comitetului de specialiști în arhivistică, convocată în 1933 de Institutul internațional de cooperare intelectuală, organism embrionar care a dat naștere la UNESCO, s-a propus publicarea unui dicționar internațional de terminologie arhivistică. Dar această propunere a fost respinsă în final deoarece proiectul a fost considerat practic irealizabil. Între timp, 20 de ani mai târziu, la al doilea Congres Internațional al arhivelor ținut la Haga, arhivistul olandez Herman Hardenberg a reluat propunerea și a pledat puternic pentru o terminologie internațională uniformă în arhivistică. La acea vreme mediile arhivisticii erau mai sensibile la dimensiunea internațională decât cu 20 de ani înainte și, în ciuda câtorva obiecții, Hardenberg a obținut sprijinul necesar cererii unui comitet de terminologie în cadrul Consiliului Internațional al Arhivelor, nou creat. Acest organism este cel care a permis realizarea de progrese în terminologie de-a lungul anilor. În 1964, după numeroase dezbateri, comitetul a publicat *Lexiconul terminologiei arhivistice* în colecția de lexicoane Elsevier. Este vorba de un lexicon în șase limbi ce regrupează termenii asupra cărora specialiștii în arhivistică din diverse țări au căzut de acord că este o realizare remarcabilă ținând cont de faptul că, doar cu 5 ani înainte, Sir Hilary Jenkinson declarase că un astfel de proiect era absolut irealizabil. De la publicarea sa, acest lexicon al editurii Elsevier a încurajat discuțiile și lucrările în vederea uniformizării terminologiei arhivistice. Un mare număr de dicționare și glosare despre arhive și gestionarea documentelor au fost publicate de atunci, pe plan național și internațional. Merită subliniat, printre altele, *Dicționarul de terminologie arhivistică*, compilat de un grup de lucru al CIA, ca și o serie de documente publicate de Academia de Științe a Poloniei. La scară națională, avem documente de genul celor publicate în Brazilia, Turcia și Sri Lanka, pentru a da numai câteva exemple.

Până acum, lucrările au dus la codificarea uzanțelor și la formularea definițiilor. Totuși, până în prezent, este mai mult sau mai puțin uzanța cea care servește la stabilirea terminologiei, cu câteva importante excepții.

Dar, dacă dorim realizarea de progrese, trebuie să răsturnăm acest raport. În fapt, munca de normalizare nu poate începe cu adevărat decât atunci când colectarea de termeni a luat sfârșit.

Apoi, trebuie analizați termenii specializați pentru a se determina dacă ei corespund principiilor terminologice. Este posibil ca ei să aibă o formă inacceptabilă din punct de vedere terminologic sau ca ei să fi căpătat mai multe semnificații, diferite în cursul evoluției lor. Trebuie excluși termenii specializați care se pretează ușor la sensuri contrare. De asemenea, adoptarea de neologisme este inevitabilă, mai ales când termenii necesari exprimării anumitor concepte sunt inexistenți sau nu sunt exacti.

Comunitatea arhivistică tocmai a pornit această etapă a procesului de uniformizare, de exemplu, pentru normele de descriere. Chiar la scară națională resimțim încă absența normelor terminologice obligatorii, ca și inexistența uniformității la nivel ortografic, al definițiilor și al utilizării. Este uneori un adevărat haos lingvistic în care se împiedică deopotrivă bibliotecarii și gestionarii de documente, care creează de asemenea dificultăți traducerii.

Iată de ce nu trebuie să neglijăm și nici să subestimăm capcanele și obstacolele în calea normalizării terminologiei arhivistice, dacă dorim să comentăm în termeni clari și preciși ce se poate și ce trebuie făcut. Dacă în 1958, Sir Hilary Jenkinson a emis îndoieli cu privire la posibilitatea uniformizării la scară internațională a terminologiei arhivistice, este sigur că într-o anumită măsură factorul uman intră în joc, adică arhiviștii tradiționaliști care sunt refractari în acceptarea principiilor și metodelor moderne și bineînțeles a uniformizării.

Și totuși nu trebuie să neglijăm organizarea atentă a motivelor, care au fost avansate în apărarea acestui punct de vedere. Punând de-o parte problema generală lingvistică, despre care va fi vorba ulterior, rămâne în afară de aceasta, faptul că metodele arhiviștilor diferă în plus de la o țară la alta, față de munca bibliotecarilor. Rezultă că, atât timp cât metodele nu sunt asemănătoare sau nu pot fi, este imposibilă uniformizarea terminologiei. În plus, noi nu am făcut încă destule progrese pentru definirea exactă a termenilor echivalenți în mai multe limbi, lucru esențial pentru normele terminologiei internaționale.

Dicționarele dau uneori impresia că, pe planul armonizării și normalizării, lucrările sunt mai avansate decât sunt în realitate. Termenii care par echivalenți în diferite limbi nu traduc întotdeauna exact același concept sau aceeași funcțiune, ei pot desemna lucruri total diferite, cum ar fi de exemplu termenii: „departamentul arhive” și „arhive departamentale”.

În plus anumiți termeni, cum ar fi „prearhivare”, „supravegherea înregistrărilor” sau „legajo” nu au echivalenți exacti în alte limbi.

Alte exemple sunt mai elocvente. Pentru a traduce termenii „Archival profession” (profesie arhivistică) și „archival material” (material arhivistic) nu folosim mereu același adjectiv în toate limbile. În germană sau în spaniolă putem sau chiar trebuie să folosim trei adjective diferite, în timp ce în engleză, franceză și italiană există doar unul singur. Însuși conceptul de arhivă nu este același în anumite regiuni ale Europei continentale și în țările anglofone. Pe continentul european, termenul „arhive” desemnează adeseori toate documentele create de o instituție sau de un individ în cadrul activității sale.

În context american, folosim în general acest termen în opoziție cu „înregistrări” (records) pentru desemnarea documentelor inactive care sunt conservate în permanență. Dificultăți asemănătoare apar și la scară națională. Chiar în zilele noastre, după mai mult de o jumătate de secol de cercetări în domeniul terminologiei, o anumită confuzie domnește încă în legătură cu termeni fundamentali în arhivistică, în aceeași limbă. Everett Allredge, care a fost președintele Societății Arhiviștilor Americani, recunoștea că „anumiți termeni ca: instituție arhivistică, arhivist, clasificare, catalog, instrumente de regăsire și documente de arhivă” îi pun probleme și că el face greu distincție între restaurare, reparație și restabilire. Aduăă apoi cu umor că, întrebând oamenii ce conține o cameră pe a cărei ușă era afișat cuvântul „arhive”, răspunsul oscilează între colecție de documente și depozit de dosare, fără a uita arhivele.

Cei care redactează dicționarele cunosc aceste căncane despre care tocmai am vorbit. În descrierea lucrărilor în vederea redactării unei ediții revăzute și corectate a *Dicționarului de terminologie arhivistică* al CIA, care trebuie să apară în 1995, se acordă o atenție specială schimbărilor de concept dintr-o limbă în alta. Cea mai mare parte a studiului, se precizează, trebuie orientată spre evaluarea conceptelor arhivistice în diferite limbi ca și asupra explicațiilor și definițiilor conceptelor esențiale ale arhivisticii, ca de exemplu evaluare, selecționare sau triere. Făcând aceasta, ar putea fi utilă folosirea experienței unor redactori de dicționare bilingve diverse care vor ajuta la eliminarea riscurilor de contrasensuri. (...)

Când vom trage concluziile deliberărilor noastre vom reveni probabil la expunerea principală a acestei ședințe. Richard Cox ne-a convins de necesitatea uniformizării metodelor arhivistice pentru a răspunde cerințelor erei informației și a permite participarea arhiviștilor la luarea deciziilor cu repercusiuni în munca lor. Este de la sine înțeles că odată uniformizate, metodele arhivistice vor avea influență asupra uniformizării terminologiei.

Nevoia de unitate terminologică se face simțită înainte de toate în domeniul arhivelor moderne în special în arhivele electronice, pentru utilizarea informaticii în arhivistică, pentru schimbul de date și pentru înțelegerea informației arhivistice a rețelelor naționale și internaționale. Această nevoie este mai puțin evidentă și mai puțin necesară pentru arhivele istorice și materialele lor, ceea ce nu înseamnă însă că aceste documente nu se pretează deloc la această unificare. În aceste domenii problemele pot lua termeni diferiți și noi trebuie să fim conștienți de acest lucru. Nu trebuie să uităm că, totuși, doar un număr relativ mic de instituții arhivistice face apel în mod regulat la informatică (dacă excludem prelucrarea textelor). Serviciile care, la fel ca Centrul de primiri și cercetări al arhivelor naționale (CARAN) din Franța, oferă cercetătorilor accesul de la distanță la documentele de arhivă, nu sunt decât excepții rare. Rămâne încă mult de făcut în acest domeniu.

Într-un viitor apropiat, va trebui ca arhiviștii să participe mai activ la procesul de uniformizare, să colaboreze cu organismele naționale și internaționale responsabile cu acesta, dar uniformizarea trebuie să facă parte din programele de formare în arhivistică. Cum au subliniat membrii comitetului de terminologie al Societății Arhiviștilor Americani, profesionalismul cere precizie care, la rândul ei, presupune unitate. Este singura cale de urmat.

Traducerea:
lector dr. Adina Berciu-Drăghicescu
șef birou documentare

CRONOLOGIE. BIBLIOGRAFIE (II)

Lector dr. Adina Berciu-Drăghicescu
șef birou documentare D.G.A.S.

- Delorme, Jean. *Chronologie des Civilisations*, Paris, Presses Universitaires de France, 1949, XV + 438 p; ed. α 2-α, Paris, 1956, XV + 453 p.
- Demetrescu Mihail. *Istoria lumii în tablouri sinoptice*. Târgu-Mureș, 1937, 38 p.
- Diaconu, Petre. *Despre data pătimirii lui Zotikos, Kamasis și Philippes (sec. IV-V)*. În: „SCIV”, 1973, 24, nr. 4, p. 633-641.
- Dillon, Abbe Henri de. *Le guide des études historiques, ou la chronologie appliquée à l'histoire*, précédé d'une lettre à Madame de Th..., servant d'introduction. Paris, 1812, XX – 199 p.
- Dimian, Irimia. *Cu privire la cronologia și atribuirea monedelor anonime bizantine de bronz*. În: „SCN”, 3, 1960, p. 197-217 + 5 pl.
- Donici, P. *Calendarul bisericii de răsărit în stil vechi și stil nou cu noi reguli de compus aplicabile și la calendarul Bisericii de Apus*, Craiova, 1898, 199 p.
- Dreyss, Charles Louis. *Chronologie universelle, suivie de la liste des grands états anciens et modernes... avec les tableaux généalogiques des familles royales de France et des principales maisons régnantes d'Europe*, par Ch. Dreyss. Deuxième édition, Paris, Librairie de L. Hachette, 1858, XIV + 941 p.
- Duchatelet, E. *Chronologie, ou dates des événements les plus remarquables*. Paris, 1832, 108 p.
- Dumitrescu, Vladimir. *À propos de la peinture de quelques vases de Gumelnița*. În: „RIR”, I, 1931, fasc. IV, p. 403-415 + 6 fig. (Stabilirea cronologiei fazelor civilizației neolitice balcano-dunărene de tip Gumelnița).
- Dumitrescu, Vladimir. *Gumelnița*. Sondajul stratigrafic din 1960. În: „SCIV”, 1966, 17, nr. 1, p. 51-99.
- Dumitrescu, Vladimir. *Considerații cu privire la poziția cronologică a culturii Cucuteni în raport cu culturile vecine*. În: „Apulum”, 1968, 7, partea 1, p. 35-51.
- Dumitrescu, Vladimir. *Încă o dată cronologia pentru cultura Cucuteni*. În: „Carpica”, Bacău, 1972, p. 79-81.

- Dumoulin de Laplante, Pierre. *Histoire générale synchronique*. Vol. I: Des origines à l'Hégire; II: De 622 après J. C. à l'époque contemporaine Paris: Gallimard, 1946–1947, 333 (-336) p. (I); 481 (-483) p. (II). (La suite des temps -15, 18).
- Duzinchevici, Gh. *O rectificare*. În: „RIR”, III, 1933, fasc. IV, p. 385. Rectificarea datei actelor omagiale ale lui Petru Mușat și ale boierilor săi din 6 mai în 26 septembrie 1387.
- Ecobescu, Nicolae. *Dezarmarea. Cronologie 1945–1978*, București, 1980.
- Edroiu, Nicolae; Mărcuș, Grațian C. *Mihai Viteazul 1601. Cronologie*. În: *Mihai Viteazul și Sălajul, Guruslău 375, Zalău, 1976*, p. 131–137.
- Elie Bar-Sinaya, Métropolitain de Nisibe. *La cronographie*. Traduite pour la première fois d'après le manuscrit add. 7197 du Musée Britannique par L. J. Delaporte. Paris, Honoré Champion, 1910. XVI + 409 p.
- Fernald, Charles Augustus. *Universal International Genealogy and of the Ancient Fernald Families. With chronology from Creation found in the discovered last Primitive Bible*, Boston, 1910, 5 f + 532 p. cu ilustr.
- Fling, (Fred. Morow). *A Synthesis of World History, Presented to the International Congres of Historical Sciences at Oslo August 14–18, 1928*, 2 f.
- Florescu, Grigore. *Capidava în epoca migrațiilor*. În: „R. I.” XVI, 1946, fasc. IV, p. 325–343 + 9 fig.
- Funccius, Johannes. *Chronologia*. Hoc est, omnium temporum et annorum ab initio mundi, usque ad annum a nato Christo 1552. In prima editione ab autore deducta; post ab eodem recognita, aucta in annum 1566; Inde vero ab alijs in annum 1578; tandem iterum ab alijs usque ad annum Christi 1601 producta computatio... Item Commentariorum libri decem in Quibus quid tradatur, proprio titulus indicatur. Accesit etiam praeter rerum ac verborum memorabilia, Lehmanni... 1601. 6+10 p + f. 11 -176 -349.
- Funck, Johann. *Chronologia hoc est: omnium temporum et annorum initio mundi usque ad resurrectionem Domini nostri Jesu Christi, computatio...* Item Commetariorum Liber unus. Autore Ioanne Funccio Noribergensi. Noribergae, 1545, 99 f.
- Gatterer, Johann Christoph. *Einleitung in die synchronistische Universalhistorie zur Erlaenterung seiner synchronistischen, Tabellen*. Band I; II; Von Philipp und Alesander M. bis auf unsere Zeiten. Goettingen: Im Verlag der witt Vandenhock, 1771, 23 f. + 1096 p. + 9 f. tab. (I + II).
- Gaultier, Aloisius Edouard Camille. *Leçons de chronologie et d'histoire de l'Abbé Gaultier*. Entièrement refondues et considérablement augmentées par De Blignières, Demoyucourt, Ducros. (De Sixt) et Le Clerc, ses élèves. Tome V. Paris, 1864.
- Georgius Syncellus. *Chronographia*. Ex recensione Guilielmi Diondorfii – Nicephorus, Archiepiscopus Constantinopoleos: Chronographia brevis. Graece et latine. Volumen I–II. Bonn, Ed. Weber, 1829.
- Ghillany (Dr. F.W.). *Europäische Chronik von 1492 bis Ende April... 1877*. Mait besonderer Berücksichtigung der Friedensverträge,... Ein Handbuck für Freunde der Politik und Geschichte, vol. I–V, Leipzig, 1865–1878.

- Giurescu, C. C. *Rectificări și precizări la cronologia domniilor fanariote*. În: „R.I.R.”, X, 1940, p. 379–384.
- Golimas, Aurel, H. *Limitele cronologice ale reformei sistemului monetar introdus de Petru al II-lea Aron, în ultima sa domnie moldovenească*. În: „BSNR”, 70–74, 1975–1980, 124–128, p. 321–330 + 3 fig.
- Gorovei, Ștefan. *Îndreptări cronologice la istoria Moldovei din veacul al XIV-lea*. În: „Anuarul Istoric”, Iași, 1973, 10, p. 99–121.
- Goyav, Georges. *Chronologie de l'Empire Romain*. Publiée sous la direction de R. Cagnat. Paris: C. Klincksieck, 1891, LIX + 635 p.
- Graindor, Paul. *Chronologie des archontes atheniens sous l'Empire*. Bruxelles, 1921, 313 p.
- Gr./Andsagne/(Aj./Asson/de), Auguste Savagner. *Principes de la chronologie historique et abrégé de chronologie*, d'après Hegeroisch, Ideler, Frédéric Schoell, et M. Champollion-Figear, par... Nouvelle édition, entièrement refondue. Paris, 1834, 128 p. + 1 h.
- Grotefend, H. *Taschenbuch der Zeitrechnung des deutschen Mittelalters und der Neuzeit*. Hannover und Leipzig, 1905, 1 f. + 186 p.
- Guboglu, Mihail. *Sultani și mari dregători otomani*. În: „Hrisovul”, 1947, 7, p. 49–136.
- Guboglu, Mihail. *Tabele sincronice. Datele Hegirei și datele erei noastre*. Cu o introducere în cronologia musulmană, București, D.G.A.S., 1955, 330 p. + 3 pl.
- Gumpach, Johannes von. *Practical tables for the reduction of Mahometan dates to the Christian Kalendar, ...astronomers, chronologers, historiens,... with an introduction including some special remarks on the türkish Kalendar*, London, 1856.
- Guul Stephanus Ioannes Bapt. *Chronologia theoretico-practica*. Historicorum, computistarum et imprimis lycei R. Claudiopolitani in M. Principatu Transilvaniae usibus edita. Claudiopoli, 2 f. + XVIII + 223–227 p. + 3 f. tabl.
- Halluin, Edouard/w./Autier/d. *Les deux yeux de l'histoire ou Guide chronologique et géographique de l'histoire universelle*, contenant. Le résumé historique de tous les peuples anciens et modernes. La Série chronologique des Souverains de chaque Etat, depuis la création jusqu'à nos jours, avec le nom des aueages à consulter... /Vol. I/.
- Henne von Sargans, Anton. *Manethós, die Originen unserer Geschichte und Chronologie*. Mit einer synoptischen Tafel der alten Chronologie, Gotha, Friedrich Andreas Perthes, 1865, IX + 275 p. + 1 f.pl.
- Hintze, Prof. Fritz. *Studien zur meroitischen Chronologie und zu den Opfertafeln aus den Pyramiden von Meroe*. Mit. 2. Faltafeln und 10 Kunstdrucktafeln Berlin, Akademie-Verlag, 1959. 72 p. cu ilustr. + 12 f.pl.
- Hornung, Erik. *Untersuchungen zur Chronologie und Geschichte des Neumen Reiches*. Wiesbaden, Otto Harrassowitz, 1964. 1 f. + 120 p. + 1 f.pl.
- Hulsius, Levinus. *Chronologie in qua provinciae sequente pagina nominatae et in adiuncta tabula topographica comprehensae, breviter describuntur*. Nürnberg, Typis Christofori Lochneri, 1596, 3 f. + 48 p.

Hübner, Daniel Gotthold Joseph. *Synchronistische Tabellen der Völkergeschichte hauptsächlich nach Herrn Hofrath Fatterer's versuch liner allgemeinen Weltgeschichte. Dritte Lieferung, vol. I-III, Freyberg, 1799-1804.*

Iambor P., St. Matei, A. Halasu. Considerații privind raportul cronologic dintre așezarea și cimitirul de la Cluj-Mănăstur. În: „AMN”, 1981, 18, p. 129-150.

Ideler, Ludwig. *Handbuch der mathematischen und technischen Chronologie aus den Quellen bearbeitet von...* vol. I-II, Berlin, 1825, 584 p (I), 676 p (II).

Ideler, Ludwig. *Sehrbuch der Chronologie*, Berlin. 1831, 1 f. + 524 p.

Ilieș, Aurora. Autorul cronologiei tabelare. În vol. *Omagiu lui P. Constantinescu-Iași cu prilejul împlinirii a 70 de ani*. București, Edit. Acad., 1965, p. 351-355.

Indice cronologic nr. 1. Arhiva Mitropoliei Țării Românești (1365-1890), vol. II, București, D.G.A.S., 1961, 1472 p.

Indice cronologic nr. 2. Actele secției Bunuri Publice, București, Episcopia Argeș. București, D.G.A.S., 1951, 155 p.

Indice cronologic nr. 3. Episcopia Buzău, București, D.G.A.S., 1958, 446 p.

Indice cronologic nr. 4. Actele Serviciului Documente Istorice, Episcopia Râmnicului noului Severin, București, D.G.A.S., 1954, 233 p.

Indice cronologic nr. 5. Actele secției Bunuri Publice, București. Mănăstirile: Sf. Apostoli - București, Arnota - Vâlcea, Băbeni - Rm. Sărat, Baia de Aramă - Mehedinți și Banu - Buzău. București, D.G.A.S., 1950, 163 p.

Indice cronologic nr. 6. Actele secției Bunuri Publice, București. Mănăstirile: Bistrița - Vâlcea și Bradu. București, D.G.A.S., 1948, 136 p.

Indice cronologic nr. 7. Actele secției Bunuri Publice, București. Mănăstirile: Brâncoveni-Brebu, Bucovăț-Buliga și Butaiu. București, D.G.A.S., 1949, 80 p.

Indice cronologic nr. 8. Actele Serviciului Documente istorice. Mănăstirile: Căldărușani și Căluu. București, D.G.A.S., 1953, 93 p.

Indice cronologic nr. 9. Actele secției Bunuri Publice, București. Mănăstirile: Câmpulung-Căscioarele-Cernica-Cetățuia-Cheia-Ciocanul-Ciolanul-Ciorogârla-Clocociov. București, D.G.A.S., 1949, 178 p.

Indice cronologic nr. 10. Documente istorice: Mănăstirile: Comana, Cornet, Cotmeana, Cotroceni și schiturile lor. București, 1954, 259 p.

Indice cronologic nr. 11. Actele secției Bunuri Publice, București. Mănăstirile: Cozia-Crasna, Dolhanti-Dealul-Dedulești-Dintrunlemn-Sf. Ecaterina - București și Fedeleșciori. București, 1947, 178 p.

Indice cronologic nr. 12. Actele secției Bunuri Publice, București. Mănăstirile: Găvanul, Sf. Gheorghe - Buzău, Sf. Gheorghe - București, Ghighiu, Glavacioc și Golgota. București, D.G.A.S., 1953, 86 p.

Indice cronologic nr. 13. Documente istorice. Mănăstirile: Govora, Gruiu, Hagi-Dina și Hotărani. București, D.G.A.S., 1958, 96 p.

Indice cronologic nr. 14. Actele secției Bunuri Publice, București. Mănăstirile: Hurezi-Iordăcheanu, Sf. Ioan-București. București, D.G.A.S., 1951, 176 p.

- Indice cronologic nr. 15. Documente istorice. Mănăstirile: Sf. Ioan – Focșani, Ighibu, Jitia și Roaba, Măgureanu – București, Mărcuța și Mărgineni. București, D.G.A.S., 1958, 247 p.*
- Indice cronologic nr. 16. Actele secției Bunuri Publice, București. Mănăstirile: Brâncoveni, Brebu, Bucovăț, Buliga și Butoiu. București, D.G.A.S., 1949, 80 p.*
- Indice cronologic nr. 17. Actele secției Bunuri Publice, București. Mănăstirile: Pantelimon, Pasărea, Plătărești, Plumbuita, Poiana Mărului, Polovraci, Predeal. București, 1950, 91 p.*
- Indice cronologic nr. 18. Actele secției Bunuri Publice, București. Mănăstirea Radu Vodă – București. București, D.G.A.S., 1948, 541 p.*
- Indice cronologic nr. 19. Actele secției Bunuri Publice, București. Mănăstirile: Rm. Sărat, Râncăcirov, Răsvan, Rătești, Recea, Rogoz, Sadova, Sărindar, Sf. Sava București și Seaca-Mușetești. București, D.G.A.S., 1951, 185 p.*
- Indice cronologic nr. 20. Actele secției Bunuri Publice, București. Mănăstirile: Slobozia lui Enache și Apostolache, Snagov, Spirea din Deal, Sf. Spiridon și Sf. Spiridon Vechi. București, D.G.A.S., 1954, 173 p.*
- Indice cronologic nr. 21. Mănăstirile: Stavropoleos, Strehaiia, Surpatele, Suzana, Târgșor și Țigănești. București, D.G.A.S., 1955, 137 p.*
- Indice cronologic nr. 22. Actele secției Bunuri Publice, București. Mănăstirile: Tismana și Trivalea. București, D.G.A.S., 1951, 163 p.*
- Indice cronologic nr. 23. Actele secției Bunuri Publice, București. Mănăstirile: Văcărești, Valea, Vifroș, Viforâta, Zamfira, Zlătari. București, D.G.A.S., 1952, 247 p.*
- Indice cronologic nr. 24. Actele Arhivei Militare (Arhivele Statului Timișoara), vol. I (1724–1800). București, 1952, 179 p.; vol. II (1801–1815), București, 1955, 301 p.*

III. VIAȚA ȘTIINȚIFICĂ

Simpozionul național: „Muncă, bani, bănci, cultură și politică. Secolul XVIII–1944”

Oradea, 30 aprilie–2 mai

În zilele de 30 aprilie–2 mai a.c., s-a desfășurat la Oradea Simpozionul național cu tema: „Muncă, bani, bănci, cultură și politică – secolul XVIII–1944”, organizat de Facultatea de litere și științe, Facultatea de științe economice și juridice și Uniunea culturală „Vatra Românească”, Filiala Bihor.

Lucrările s-au desfășurat pe două secțiuni. Din partea arhivelor au participat domnii Virgiliu Z. Teodorescu (director în Direcția Generală a Arhivelor Statului, București): „Contribuția băncilor la sfârșitul secolului al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea pentru sprijinirea activităților culturale”; Adrian Adamache și Ioana Negreanu (Arhivele Statului București): „Date privind istoria bursei de mărfuri din București”; Ioan Suci (Arhivele Statului București): „Arhivele și sistemul bancar din România în perioada interbelică”; Ioan Popovici (Filiala Oradea): „Fondurile arhivistice create de băncile bihorene – bogate surse de informare științifică pentru cercetarea documentară”; Mihai Apan (filiala Oradea): „Bănci și societăți anonime industriale orădene între anii 1919–1928”; Vasile Căpâlnean (filiala Baia Mare): „Obiective social-economice realizate în localitatea Seini, creditate de Banca „Albina”, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea”; Mariana Marian (filiala Cluj-Napoca): „Banca «Economul» din Cluj – sursă de finanțare a școlii, culturii și politicii naționale, în perioada 1866–1948”; Ofelia Avarvarei (filiala Cluj-Napoca): „Caracterul național al primelor bănci românești din Dej: Someșana și Banca populară în perioada 1890–1918”; Elisabeta Moroti (filiala Sălaj): „Instituțiile de credit românești din Sălaj în a doua jumătate a secolului al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea”; Alexandru Duță (filiala Galați): „Sprijinul financiar acordat de băncile românești Comisiei Europene a Dunării în lucrările de amenajare pentru navigație a Dunării maritime la sfârșitul secolului al XIX-lea – prima jumătate a secolului al XX-lea”; Ioan Sabău (filiala Baia Mare): „Banca «Râureana» din Copalnic-Mănăstur (1898–1948)”; Angela Pop (filiala Constanța): „Banca mocanilor (1899–1944) – prima instituție de credit din județul Constanța”; Dorin Goția (filiala Sibiu): „Din activitatea Băncii «Albina» de înființare a unei sucursale la

New-York. Documente"; Nicolae Chipurici (filiala Mehedinti): „Din contribuția instituțiilor bancare la întemeierea și dezvoltarea de biblioteci după Marea Unire din 1918”; Lucia Serdan (filiala Cluj-Napoca): „Rolul de susținător al moșilor, jucat de Banca «Doina» din Câmpeni după Marea Unire”; Florica Dumitrică (filiala Prahova): „Din istoria băncilor prahovene în perioada interbelică”; Doru E. Gorun (filiala Sălaj): „Băncile din Sălaj în deceniul patru al secolului nostru”; Diana Șuşman (filiala Sălaj): „Creditul agricol în Sălaj (1938–1940)”.

Simpozionul internațional
„Banatul – spațiu istoric de interferență și convergență”
Timișoara, 7–9 mai

Gheorghe Mudura, șef filială

La Timișoara s-a desfășurat în perioada 7–9 mai a.c., în organizarea Inspectoratului pentru Cultură al județului Timiș, în colaborare cu Academia Română, filiala Timișoara, Universitatea Timișoara și Muzeul Banatului, un simpozion științific cu tema: „Banatul – spațiu istoric de interferență și convergență”.

La lucrările sesiunii au fost prezente o seamă de personalități locale, cât și oameni de cultură de la prestigioase instituții din țară.

În paleta comunicărilor care au suscitât un real interes, având totodată o riguroasă ținută științifică, s-au înscris și comunicările susținute de cadre din Filialele Arhivelor Statului: domnul Ioan Popovici (filiala Arad): „Opere ale unor scriitori români incluse într-un catalog german de carte bibliofilă din 1894”; doamna Silvia Moldovan (filiala Timiș): „Privire istorico-geografică privind dezvoltarea turismului pe Valea Cernei”; doamna Marlene Negrescu (filiala Timiș): „Câteva considerații privind orașul Jimbolia în lumina unor documente de arhivă”; Gheorghe Mudura (filiala Timiș): „Suferințele populației românești din județul Severin între 1916–1919”; Victor Țundrea (filiala Timiș): „Noi date referitoare la starea de spirit a populației din județul Severin în anii 1945–1948”.

A III-a Conferință Europeană a Arhivelor
Viena (Austria), 11–15 mai

Mircea Timbus, filiala Arad

Conferința a fost organizată de Arhivele Statului din Austria, sub auspiciile Consiliului Internațional al Arhivelor și a avut drept temă: „Noi forme și perspective de cooperare a Arhivelor din Europa”.

Au fost prezenți 75 de participanți din 32 de state europene, precum și din câteva state aflate în alte continente (S.U.A., Canada, India, Botswana, Israel).

Din partea României a fost prezent domnul Mircea Timbus, arhivist principal la Filiala Arhivelor Statului Arad.

Pornind de la tematica anunțată, cele 14 comunicări care s-au prezentat au tratat probleme ca:

- Simpozionul de la Maastricht (octombrie 1991) despre Europa și Arhivele fără frontiere;
- Noile zone economice europene și Arhivele;
- Cooperarea regională-zonală între Arhive;
- Informatica și Arhivele;
- Bariere lingvistice și de terminologie în raporturile dintre Arhive;
- Programul cooperării internaționale a Arhivelor din Europa ș.a.

Comunicările audiate și discuțiile care le-au urmat au relevat posibilitatea și necesitatea cultivării și întreținerii raporturilor între Arhivele din Europa și din întreaga lume, prin multiplele căi oferite de experiența de până acum, începând cu aderarea Arhivelor Naționale ale fiecărei țări la forurile și organismele arhivistice existente și continuând cu relații pe plan regional sau zonal, contacte între specialiști, schimburi de publicații, vizite de documentare, cercetarea în arhive, schimburi de microfilme sau chiar de documente originale etc.

Ca un corolar al acestor raporturi a fost susținută ideea informatizării Arhivelor și constituirea pe această cale a unei bănci mondiale de informații accesibilă tuturor celor interesați.

În intervenția sa, reprezentantul Direcției Generale a Arhivelor Statului din România a prezentat pașii făcuți în ultimii ani în țara noastră pentru ridicarea barierelor care țineau arhivele în izolare, i-a asigurat pe cei prezenți despre deschiderea arhivelor românești pentru cercetare, a propus încheierea de noi raporturi bi- și multilaterale în domeniul arhivisticii.

Conferința s-a încheiat prin discursul general concludiv aparținând domnului Herman Rumschöttel din München și prin mai multe intervenții având, de asemenea, rol de concluzii.

Concluziile, apreciate drept foarte utile, vor fi curând traduse în limbile engleză și franceză și difuzate Arhivelor Naționale din țările participante.

Viitoarea Conferință Europeană a Arhivelor va avea loc la Budapesta în anul 1995.

Manifestări științifice consacrate aniversării a 145 de ani de la revoluția română de la 1848 și comemorării centenarului morții lui George Bariț – 1893–1993

Alba – Timp de zece zile, între 6–16 mai a.c., la Blaj s-au desfășurat ample manifestări sub genericul „Sărbătoarea libertății”, consacrate aniversării a 145 de ani de la Revoluția din 1848.

Cu această ocazie, în zilele de 13–14 mai a avut loc la primăria orașului Blaj, o sesiune de comunicări intitulată: „Blajul și anul 1848 la români. Centenar George Bariț (1893–1993)”. La aceasta au participat următorii arhiviști: Virgiliu Z. Teodorescu (director în D.G.A.S. – București): „Simboluri ale cinstitii dedicate lui George Bariț”; Ioan Pleșa (filiala Alba): „Rolul lui George Bariț în elaborarea și difuzarea Memorialului din 1882”;

Liviu Palihovici (filiala Alba): „Mărturii documentare privind prezența trupelor imperiale rusești în zona Sibiului în perioada 2 februarie–15 martie 1849”; Ioan Frățilă (filiala Deva): „Din activitatea lui George Bariț după instaurarea dualismului austro-ungar 1867”; Ștefan Marinescu (filiala Arad): „Aspecte privind desfășurarea revoluției românești din 1848–1849 în părțile Aradului”; Vasile Căpâlnean (filiala Baia Mare): „Ecouri blăjene din revoluția de la 1848–1849”; Ioan Popovici (filiala Bihor): „O relatare a timpului referitoare la situația populației românești din Transilvania, Maramureș și Banat în perioada revoluției române din 1848–1849”; Ștefan Suciu (filiala Brașov): „George Bariț întemeietorul presei politice românești din Transilvania”; Dorin Goția (filiala Sibiu): „Rolul lui George Bariț la Astra”.

Harghita – F.A.S. Harghita în colaborare cu Fundația culturală „Dr. Miron Cristea” a organizat la Miercurea-Ciuc în data de 7 mai a.c. simpozionul județean: „Blaj – 1848”, omagiind împlinirea a 145 de ani de la Marea Adunare Națională de la Blaj din 3/15 mai 1848, moment important în afirmarea năzuințelor naționale ale românilor.

Din partea filialei Harghita a fost prezentată comunicarea: „Blaj, 14–15 mai în documente de arhivă”, cu referiri la românii din localitățile harghitene, participanți la evenimente.

Sub genericul „Anul revoluționar 1848” evenimentul a fost marcat și la Casa Armatei, la Batalionul de Jandarmi, cât și la Penitenciarul din localitate, prin expuneri care au omagiat anul revoluționar.

Hunedoara – La împlinirea a 100 de ani de la moartea lui George Bariț, Inspectoratul de cultură al jud. Hunedoara a organizat un simpozion omagial, la care dl. Ioan Frățilă a prezentat comunicarea: „Din activitatea lui George Bariț între 1867–1893”.

Filiala, în colaborare cu Muzeul civilizației dacice și romane, a organizat la Deva simpozionul cu tema „145 de ani de la Adunarea românilor pe Câmpia Libertății de la Blaj”, la care dl. Vasile Ionaș a prezentat comunicarea: „Programul revoluției române de la 1848”.

Sibiu – În ziua de 14 mai la Sibiu a avut loc sesiunea științifică comemorativă „Centenarul morții lui George Bariț 1812–1893”, realizată de Asociațiunea „Astra”, Biblioteca „Astra”, Inspectoratul școlar, Academia Română, Universitatea Sibiu, Inspectoratul pentru cultură al județului, Inspectoratul de cercetări socio-umane. Un loc aparte în organizare l-a avut filiala Arhivelor Statului.

Au susținut comunicări dl. Mircea Stoia: „George Bariț despre necesitatea instituțiilor de credit la românii din Transilvania” și dl. Dorin Goția: „Rolul lui George Bariț la Astra”. Tot dl. Dorin Goția, la biblioteca Astra Sibiu, a prezentat comunicarea: „Personalitatea lui George Bariț – dinamică și creativitate”.

PARTICIPĂRI LA SESIUNI ȘI SIMPOZIOANE ȘTIINȚIFICE

Bihor – Veronica Covaci, Ana Ilea. Comunicarea „Scaunele de judecată ale domeniilor din Comitatul Bihor în secolul al XVIII-lea” a fost prezentată la Sesiunea științifică anuală a Asociației istoricilor din Transilvania, Banat, filiala Bihor, ce a avut loc la Oradea în ziua de 8 mai.

Bistrița-Năsăud – Acțiunea de valorificare a documentelor din depozitele proprii s-a concretizat prin participarea arhiviștilor la sesiunea de comunicări din 28–29 aprilie 1993, organizată de Colegiul sanitar din Bistrița, cu ocazia manifestării „Zilelor liceului sanitar din Bistrița”.

Manifestarea, prilejuită de aniversarea a 50 de ani de învățământ sanitar în orașul Bistrița, s-a bucurat de participarea unor cercetători și cadre didactice din Bistrița, Tg. Mureș, Cluj și București. În cadrul sesiunii, au susținut comunicări științifice reprezentanții Arhivelor Statului:

Ioan Mureșan – „Prezențe culturale românești în istoria orașului Bistrița”;

Simion Lupșan – „Momente din istoria învățământului sanitar bistrițean”.

Brașov – „9 Mai – Ziua independenței” dl. Suciuc Ștefan a prezentat comunicarea: „Brașovul și independența de stat a României”.

Brăila – La Brăila sub semnul anului jubiliar „Brăila 625” a avut loc simpozionul științific dedicat omului de cultură Ioan Penescu: „Ioan Penescu – promotor al culturii brăilene”, organizat de filiala Arhivelor Statului din localitate și Biblioteca județeană, la Casa Colecțiilor de artă. În cadrul lucrărilor dna Stanca Bounegru a prezentat comunicarea: „Din memoria documentelor – prof. Ioan Penescu”.

În zilele de 7, 8 și 9 mai 1993 s-a desfășurat la Brăila simpozionul cu tema „Brăila – mozaic etnic”, organizat de Asociația de Balcanistică și Slavistică din România și de Muzeul Brăilei.

D-na Maria Ionescu, de la Arhivele Statului București, a susținut comunicarea „Școli grecești la Brăila la sfârșitul secolului al XIX-lea”.

Călărași – În colaborare cu Inspectoratul de cultură și cu Muzeul Dunării de Jos, filiala a organizat în ziua de 16 aprilie un simpozion dedicat aniversării a 160 de ani de la investirea orașului Călărași drept capitală de județ. Șeful filialei, d-l Nicolae Țiripan, a prezentat comunicarea „Aspecte ale evoluției orașului Călărași în prima jumătate a secolului al XIX-lea”.

Peste o săptămână, în ziua de 23 aprilie, s-au desfășurat lucrările unui alt simpozion organizat de primăria orașului Oltenița și de Muzeul de Istorie, cu ocazia împlinirii a 140 de ani de la întemeierea orașului Oltenița. Cu această ocazie șeful filialei a prezentat comunicarea „Întemeierea orașului Oltenița”.

Caras-Severin – Șeful filialei, d-l C. Brătescu, a susținut comunicările: „Rolul școlii primare confesionale ortodoxe române din Banat în apărarea ființei naționale” – la simpozionul organizat de Muzeul din Caransebeș (1 mai 1993) și „De la războiul de independență la Marea Unire. Simțire și cuget românesc în Banat” – la Cercul Militar din Caransebeș (7 mai 1993).

Cluj – La sesiunea științifică „Tinerii istorici”, ce a avut loc la Cluj în ziua de 29 aprilie, din partea filialei au participat: L. Ardelean cu o comunicare intitulată: „Imigrați și emigranți din Comitatul Târnava în anii 1764–1774” și Fl. Muntean, care a susținut o

lucrare cu tema: „Evoluția demografică a satului Agârbiciu în a doua jumătate a secolului al XIX-lea”.

Dolj – Ilie Vulpe (Arhivele Statului Dolj) a prezentat comunicarea: „Documente noi privind moșiile Hinova și Broscari din județul Mehedinți”, la sesiunea anuală a Muzeului Mehedinți.

Neamț – În cadrul Muzeului de istorie din localitate s-a desfășurat simpozionul „116 ani de la proclamarea Independenței României”; dl. prof. Gh. Radu a prezentat lucrarea „Eroi din județul Neamț pe redutele independenței”, iar d-l prof. N. Dumitrașcu a susținut comunicarea „Contribuția materială a locuitorilor din județul Neamț la obținerea independenței de stat a României”.

Sibiu – D-l Mircea Stoia a prezentat comunicarea „Th. Mommsen și inscripțiile epigrafice din Transilvania”, la Simpozionul organizat de Muzeul din Bistrița-Năsăud.

Vrancea – În ziua de 6 mai, filiala a organizat la sediul Casei de cultură a municipiului Focșani simpozionul dedicat aniversării zilei de 9 mai, susținându-se următoarele expuneri: „Putnenii în susținerea luptei pentru cucerirea independenței” (prof. Temciuc Al.) și „Regimentul 10 Dorobanți – regiment erou” (prof. Găneț G.).

MANIFESTĂRI EXPOZIȚIONALE

Bacău – În colaborare cu Muzeul județean de istorie „Iulian Antonescu” din Bacău a fost organizată o expoziție dedicată aniversării proclamării independenței de stat a României.

Botoșani – Filiala a organizat în colaborare cu Muzeul județean Botoșani o expoziție foto-documentară cu tema: „Botoșani – oameni și locuri”. Această acțiune a făcut parte dintr-un șir mai amplu de acțiuni, desfășurate sub genericul „Botoșani – vatră a spiritualității românești” – 7 mai 1993.

Călărași – Filiala, în colaborare cu Muzeul Dunării de Jos, a organizat o expoziție foto-documentară sub genericul: „Călărași 160”.

Cluj – În ziua de 14 mai a avut loc vernisajul expoziției „David Prodan la Arhivele Statului din Cluj”. A fost realizată de filiala Cluj în colaborare cu Societatea studențească „Petru Maior”, la sediul Bibliotecii Centrale Universitare Cluj-Napoca.

Galați – La sediul filialei Arhivelor Statului s-a deschis expoziția „125 de ani de la revoluția din Țările Române din 1848–1849”.

Hunedoara – Cu prilejul aniversării a 350 de ani de la tipărirea „Cazaniei lui Varlaam”, filiala a colaborat la organizarea expoziției „Cuvânt de învățătură” (Carte veche românească și icoane), deschisă în lunile mai și iunie la Secția de artă a Muzeului Civilizației Dacice și Romane din Deva.

Mehedinți – Cu ocazia simpozionului „Repere istorice și culturale mehedințene – 160 de ani de la fondarea orașului modern Turnu Severin”, în zilele de 23–24 aprilie filiala a organizat și vernisat la sediul său expoziția: „Orașul modern Turnu Severin – 160 de ani”. La simpozion s-au prezentat două comunicări de către dl. Nicolae Chipurici „Turnu Severin interbelic – centru cultural pentru toți românii” și dl Tudor Rățoi „Turnu Severin – aniversarea centenarului înființării sale în 1893”.

Sibiu – Cu ocazia „Centenarului morții lui George Bariț” (1893–1993) filiala Arhivelor Statului Sibiu a organizat o expoziție sub genericul „Dinamică și creativitate la Astra – George Bariț”. Vernisajul a avut loc în ziua de 14 mai.

La începutul lunii aprilie 1993 o delegație română formată din Mircea Tomuș, secretar de stat la Ministerul Culturii, reprezentanți ai Muzeului de Istorie București, ai Academiei Române, precum și istoricul dr. Thomas Nægler, directorul Centrului de cercetări socio-umane Sibiu, a făcut o vizită în ducatul Luxemburg. Scopul acestei deplasări a fost stabilirea unui prim contact, ca urmare a convenției culturale încheiate între guvernele celor două țări în anul 1991.

Cu această ocazie Muzeul de Istorie a organizat o expoziție cu documente și gravuri originale privind evul mediu românesc, iar dr. Thomas Nægler a prezentat ca suport ilustrativ pentru lucrarea sa copiile unor documente de la filiala Arhivelor Statului județul Sibiu, care au fost incluse în expoziția organizată.

Documentele provenite de la filiala Sibiu se referă la istoria sașilor din Transilvania evului mediu, începând cu Diploma Andreiană și până la pătrunderea Reformei în această provincie istorică. Un accent deosebit s-a pus pe documentele ce reflectau viața spirituală, economică și legăturile avute de sași cu centrele importante din Europa.

EMISIUNI RADIO-TV

În perioada 15 aprilie – 15 mai a.c., arhiviștii din filialele Arhivelor Statului au participat la realizarea unor emisiuni la posturile locale de radio și la TV, dezbătând probleme de istorie locală.

Bihor – Șefului filialei Bihor, d-lui Ioan Popovici, i s-au luat două interviuri de către postul de radio Oradea. Temele au fost: „Preocupări ale

Arhivelor Statului din județul Bihor pe linia popularizării și valorificării informațiilor documentare aflate în fondurile existente în depozitele filialei” și „Documente inedite referitoare la revoluția română de la 1848–1849. Contribuții bihorene”.

- Cluj – Canalul de televiziune Cluj a prezentat în ziua de 13 mai a.c. pe dl Ioan Dregan, care a vorbit despre „Umanistul român Filip Mare din Ciula”.
- Dolj – În cadrul studioului teritorial de radio Oltenia au fost prezentate documente păstrate la Arhivele Statului Craiova. Menționăm câteva din titlurile emisiunilor: „Radu Gyr la Craiova”; „Radu Gyr – scrisori inedite”; „C. D. Fortunescu – versuri inedite”; „Documente privind viața și activitatea lui N. Burlănescu Alin”; „Coca Farago și Teatrul Național din Craiova”; „File din istoria spitalului Filantropia din Craiova”; „Documente privind moartea scriitorului Savin Constant în accidentul feroviar de la Recea”.
- Mureș – La postul de radio Târgu Mureș, șeful filialei, d-l Liviu Boar, a prezentat, în cadrul emisiunii „Matineul de joi”, două materiale: „I. L. Caragiale la Tușnad-Băi (1896)” – 5 mai și „Oaspeți de seamă ai Borsecului – familia Golescu (1840)” – 13 mai.
- Neamț – Șeful filialei Neamț, d-l Gh. Radu, a susținut la radio București și Iași două emisiuni cu tema: „Eroi ai meleagurilor nemțene în războiul pentru obținerea independenței” – 9 mai 1993.
- Timiș – La postul de radio Timișoara dl. V. Screciu a vorbit despre „Religia în istoria românilor” și „Despre dictatură” (3 părți).

APARIȚII EDITORIALE

CATALOGUL DOCUMENTELOR ȚĂRII ROMÂNEȘTI DIN ARHIVELE STATULUI, vol. VI (1645–1649), București, D.G.A.S., 1992, 812 p., întocmit de Marcel Dumitru Ciucă și Silvia Vătafu-Găitan.

Lucrarea constituie o nouă apariție editorială prin care D.G.A.S. își face simțită prezența în acest an în librării.

În acest impresionant volum (812 pagini) au fost adunate cu migală și răbdare 1576 de regeste, rezumate și mențiuni ale documentelor cu o întindere cronologică relativ mică 1645–1649, păstrate în depozitele de la Arhivele Statului, atât la Direcția Arhivelor Centrale cât și la Filialele județene (Cluj, Iași, Mehedinți, Prahova, Vâlcea și Vrancea).

Au fost supuse atenției toate documentele interne păstrate în arhive, cele aduse din arhive străine (microfilme, fotocopii), precum și scrisorile domnitorului Matei Basarab și ale dregătorilor săi către brașoveni, către comitele de Alba ș.a.

Informațiile cuprinse în aceste regeste și rezumate sunt de natură economică, socială, juridică, militară, culturală (scriitori de documente); din sfera relațiilor Țării Românești cu Moldova și Transilvania, a relațiilor cu Imperiul Otoman.

Baza de informare documentară este lărgită de: bibliografie, indice de nume și de materii, lista scriitorilor de documente.

Volumul întocmit de cei doi specialiști ai Arhivelor Statului vine să completeze un loc mult prea mare și nefiresc din cadrul istoriografiei românești. (*lector dr. Adina Berciu-Drăghicescu, șef birou documentare, D.G.A.S.*)

ÎNDRUMĂTOR ÎN ARHIVELE STATULUI JUDEȚUL MEHEDINȚI, vol. II, București, D.G.A.S., 1993, 406 p., elaborat de Nicolae Chipurici și Tudor Rățoi

O nouă carte apărută sub egida D.G.A.S. este un prețios instrument de lucru.

În volum sunt prezentate monografic 122 de instituții școlare și fondurile create de acestea. În acest sens cititorul lucrării poate afla date interesante despre evoluția învățământului mehedințean, parcurgând prezentări de școli primare, elementare și generale, liceale, gimnaziale, profesionale, apicole, pedagogice, de menaj, asociații profesionale ale corpului didactic, instituții de control, metodologie și administrație în domeniul învățământului.

Sunt informații referitoare la gradul școlii, prezentate în amănunțime: localul, personalul didactic, înzestrarea bibliotecii, materialul didactic folosit, populația școlară, reforma învățământului din 1948.

Volumul cuprinde și o *Bibliografie selectivă* cu lucrările generale și speciale folosite de autori precum și actele normative emise în perioada 1931–1948 pentru organizarea învățământului. (*lector dr. Adina Berciu-Drăghicescu, șef birou documentare, D.G.A.S.*)

La începutul lunii mai 1993, editura Academiei Române a început difuzarea părții a II-a a volumului V din lucrarea „Izvoarele răscoalei lui Horea. Diplomataria”. Ca și partea I a lucrării, apărută în 1990, volumul este întocmit de Institutul de istorie din Cluj și de filiala Arhivelor Statului Hunedoara. Marea majoritate a documentelor cuprinse în volum a fost pregătită de arhiviștii filialei, d-nii Mihai Cerghedean, Vasile Ionaș și Viorel Vânătoru. (*Ion Frățilă, șef filială Hunedoara.*)

LISTA ARTICOLELOR PUBLICATE DE ARHIVIȘTI ÎN PRESA LOCALĂ

1. Baicu, Dan. *Vechi documente privitoare la relațiile noastre cu Moldova*. În: „Cuvântul Nou”, Sf. Gheorghe, nr. 844 din 17 aprilie 1993.
2. Baicu, Dan. *145 de ani de la Marea Adunare Națională de la Blaj*. În: „Cuvântul Nou”, Sf. Gheorghe, nr. 862 din 15 mai 1993, p. 4–5.
3. Baicu, Dan. *Anul 1848 în județ*. În: „Cuvântul Nou”, Sf. Gheorghe, nr. 862 din 15 mai 1993.
4. Bălan, Ion. *In memoriam – Gh. I. Brătianu*. În: „Cuvântul liber”, Giurgiu, an V, nr. 193 din 26 aprilie – 6 mai 1993.

5. Bounegru, Stanca. *De sub colbul uitării*. În: „Ancheta”, Brăila, ediție specială, aprilie 1993.
6. Bounegru, Stanca. *Din memoria documentelor*. În: „Ancheta”, Brăila, ediție specială, aprilie 1993.
7. Bounegru, Stanca. *Cântece de vitejie*. În: „Ancheta”, Brăila, nr. 147 din 15–21 aprilie 1993.
8. Brătescu, Constantin. *Ana Velovan și etnografia bănățeană*. În: „Redeșteptarea”, Lugoj, an IV, nr. 101 din 22–29 aprilie 1993.
9. Brătescu, Constantin. *Literatură, folclor și istorie la Caransebeș*. În: „Redeșteptarea”, Lugoj, an IV, nr. 103 din 3–9 mai 1993.
10. Dobrescu, Constantin. *Ploieștii de altădată (1906)*. În: „Ploieștii”, Ploiești, an III, nr. 80 din 22–29 aprilie 1993.
11. Dobrescu, Constantin. *Un eveniment editorial*. În: „Ploieștii”, Ploiești, an III, nr. 80 din 22–29 aprilie 1993.
12. Dobrescu, Constantin. *„Capșa” la Ploiești*. În: „Cheia succesului”, Ploiești, an II, nr. 56 din 5–11 mai 1993.
13. Dobrescu, Constantin. *Să nu se mai repete*. În: „Ploieștii”, Ploiești, an III, nr. 82 din 6–12 mai 1993.
14. Dobrescu, Constantin. *O conferință care ne-a falsificat istoria*. În: „Ploieștii”, Ploiești, nr. 83 din 13 mai 1993, p. 4.
15. Doboș, Dănuț. *Astăzi despre publicațiile arhivelor*. În: „Evenimentul”, Iași, nr. 510 din 23 aprilie 1993.
16. Doboș, Dănuț. *Gestapo-ul la Iași*. În: „Cronica”, Iași, nr. 8 din 15–30 aprilie 1993.
17. Doboș, Dănuț. *Despre arhivele comuniste rusești* (I). În: „Evenimentul”, Iași, nr. 514 din 28 aprilie 1993; (II), *Ibidem*, nr. 520 din 5 mai 1993; (III), *Ibidem*, nr. 525 din 11 mai 1993.
18. Doboș, Dănuț. *Din istoria Facultății de Teologie Iași*. În: „Cronica”, Iași, nr. 9 din 1–15 mai 1993.
19. Doboș, Dănuț. *Argument pentru demararea cercetării istorice a epocii postbelice comuniste a României*. În: „Evenimentul”, Iași, nr. 506 din 16 aprilie 1993.
20. Frățilă, Ion. *George Bariț – cel mai de seamă intelectual al epocii sale*. În: „Cuvântul liber”, Deva, nr. din 30 aprilie 1993.
21. Frățilă, Ion. *Ultimatumul lui Horea*. În: „Enigma”, Deva, nr. din aprilie 1993.
22. Gaiță, Alexandru. *Rarități bibliofile în colecții buzoiene*. În: „Muntenia”, Buzău, nr. din 24–25 aprilie 1993.
23. Iavorschi, Gheorghe. *Începuturile primăriei orașului Brăila*. În: „Libertatea”, Brăila, nr. 612 din 15 aprilie 1993.
24. Iavorschi, Gheorghe. *Preocupări ecologice în Brăila veacului trecut*. În: „Libertatea”, Brăila, nr. 821 din 29 aprilie 1993.
25. Lăcătușu, Ioan. *Personalități românești din secuime – preotul Iosif Popovici*. În: „Cuvântul Nou”, Sfântul Gheorghe, nr. 844 din 17 aprilie 1993.

26. Lăcătușu, Ioan. *Personalități românești din secuime – Petru Pop, protopop de Brețcu*. În: „Cuvântul Nou”, Sfântul Gheorghe, nr. 862 din 15 mai 1993, p. 4–5.
27. Măgureanu, Viorel. *Mihai Moruzov – o personalitate tulceană*. În: „Poliția tulceană”, Tulcea, nr. din 18 aprilie 1993.
28. Măgureanu, Viorel. *Un sergent tulcean la Plevna*. În: „Poliția tulceană”, Tulcea, nr. din 18 mai 1993.
29. Munteanu, Vilică; Eugenia Mărioara Mihalcea. *Destine*. În: „Poliția Bacău în alertă”, Bacău, nr. 57 din 14 mai 1993.
30. Munteanu, Vilică; Eugenia Mărioara Mihalcea. *Primirea și plasarea în județul Bacău a refugiaților basarabeni în 1940*. În: „Poliția Bacău în alertă”, Bacău, nr. 56 din 30 aprilie 1993.
31. Nussbächer, Gernot. *Elevi din Rupea la liceul Honterus din Brașov în secolul XVI*. În: „Allgemeine Zeitung für Rumänien”, București, I, nr. 74 din 17 aprilie 1993.
32. Nussbächer, Gernot. *Din istoria localității Vesend-Agnita din fostul scaun Cincu (1332–1532)*. În: „Allgemeine Zeitung für Rumänien”, București, I, nr. 83 din 1 mai 1993.
33. Nussbächer, Gernot. *Din istoria localității Fiser-Rupea, în secolul XVI*. În: „Karpatenrundschau”, Brașov, nr. 15 din 15 aprilie 1993.
34. Rachieru, Mihai. *Din hrisoave adunate. De la Gura Beliei la Predeal în anul 1838*. În: „Argus”, Ploiești, an IV, nr. 137 din 28 aprilie 1993.
35. Radu, Gheorghe. *Actul de naștere al orașului Bicăz*. În: „Ceahlăul”, Piatra-Neamț, nr. din 27 aprilie 1993.
36. Radu, Gheorghe. *Independența – eroi din Neamț*. În: „Ceahlăul”, Piatra-Neamț, nr. din 8 mai 1993.
37. Scurtu, Ioan. *Istoriografia în anii regimurilor dictatoriale (1940–1989)*. În: „Opinia națională”, București, nr. 7 din 19–25 aprilie 1993.
38. Scurtu, Ioan. *Alegerile parlamentare din noiembrie 1946. Ecouri târzii*. În: „Opinia națională”, nr. 8–9 din 3 mai 1993.
39. Stoia, Mircea. *Banii... banii rășinărenilor*. În: „Opinia publică”, Sibiu, nr. 125 din 12 mai 1993.
40. Timbus, Mircea. *Viața economică arădeană în anul 1859*. În: „Cuvântul Aradului”, Arad, an II, nr. 93 din 13 mai 1993, p. 2.
41. Timbus, Mircea. *130 de ani de la debutul Asociației Naționale din Arad pentru Cultură și Conservarea Poporului Român*. În: „Curierul Aradului”, Arad, an II, nr. 93 din 13 mai 1993.
42. Țiripan, Nicolae. *Primari de altădată*. În: „Jurnalul de Călărași”, Călărași, nr. 15 din 12–18 aprilie 1993, p. 11.
43. Țiripan, Nicolae. *Lâna chiaburilor*. În: „Jurnalul de Călărași”, Călărași, nr. 16 din 19–25 aprilie 1993, p. 2.
44. Țiripan, Nicolae. *Călători prin târgul călărășilor ștafetari*. În: „Jurnalul de Călărași”, Călărași, nr. 16 din 19–25 aprilie 1993, p. 11.

45. Țiripan, Nicolae. *Din trecutul poliției călărășene*. În: „Blitz. Poliția Călărași”, Călărași, nr. 13 (16), martie–aprilie 1993, p. 2.
46. Țiripan, Nicolae. *Călărași într-o conferință la radio – 2 iulie 1944 (II)*. În: „Dialog”, Călărași, nr. 139 din 20–27 aprilie 1993, p. 1–2.
47. Țiripan, Nicolae. *Cum s-a făcut colectivizarea. Țăranul Ion Purcărea se destăinuie*. În: „Jurnalul de Călărași”, Călărași, nr. 18 din 3–9 mai 1993, p. 11.
48. Țiripan, Nicolae, împreună cu domnul Tudor Constantin, consilier șef al Inspectoratului pentru cultură al județului Călărași au scos o ediție specială a ziarului „Pământul”, nr. 14 din 18–24 aprilie 1993, dedicată aniversării a 160 de ani de la numirea orașului Călărași drept capitală de județ.
49. Vidis, Gabriela Alinta. *Noi informații despre ridicarea grupului statuar închinat lui Traian (I)*. În: „Libertatea”, nr. 827 din 7 mai 1993, p. 1–2; (II) *Ibidem*, nr. 828 din 8 mai 1993, p. 1–2.
50. Vlădăreanu, Alexandru. *Circulația de altădată*. În: „Strict autentic”, Slobozia, an III, nr. 32 din 29 martie 1993, p. 4.
51. Vlădăreanu, Alexandru. *Instituții de care avem nevoie. Camera de agricultură a județului Ialomița (I)*. În: „Jurnal de Ialomița”, Slobozia, nr. 22 din 12–18 aprilie 1993; (II) *Ibidem*, nr. 23 din 19–25 aprilie 1993; (III) *Ibidem*, nr. 26 din 10–16 mai 1993.
52. Vlădăreanu, Alexandru. *Județul Ialomița în luna aprilie*. În: „Jurnal de Ialomița”, Slobozia, nr. 25 din 3–9 mai 1993, p. 11.
53. Zarzără, Ioan. *C. D. Fortunescu – inedit. Poezia „Rugăciune de Paște”*. În: „Bilete de papagal”, Craiova, nr. 3–4, 1993.
54. Zarzără, Ioan. *Umor din arhive*. În: „Bilete de papagal”, Craiova, nr. 3–4, 1993.
55. Zarzără, Ioan. *Filiașul deceniului III*. În: „Bilete de papagal”, Craiova, nr. 3–4, 1993.
56. Zarzără, Ioan. *Medalion Ion Cănevoiu. Epigrame inedite*. În: „Bilete de papagal”, Craiova, nr. 6, 1993.
57. Zarzără, Ioan. *Băile de la Gighera la început de secol XX*. În: „Bilete de papagal”, Craiova, nr. 6, 1993.

*Lector dr. Adina Berciu-Drăghicescu,
(șef birou documentare, D.G.A.S.)*

IV. BREVIAR

DICȚIONAR*

ABECEDAR

- 1. Carte care cuprinde primele noțiuni de citire și de scriere.
- 2. *Bucóvna* – carte întocmită și tipărită la Alba-Iulia de Mihai Istvanovici. Este socotită cea mai veche tipăritură românească, cu litere chirilice, destinată învățării „copiilor la carte”.

BULETIN

- 1. Publicație serială a unei colectivități cuprinzând studii, rapoarte, dări de seamă etc. 2. Publicație periodică guvernamentală care conține legi, decrete, comunicări și dispoziții oficiale. 3. Lucrare bibliografică curentă. Aceasta poate fi: a) buletin de precomandă – listă de cărți sub tipar publicată de o editură și difuzată bibliotecilor pentru comenzi; b) buletin signalectic – publicație bibliografică de informare a cititorilor asupra noilor achiziții intrate în fondul unei biblioteci. 4. Comunicat oficial cu privire la un eveniment important de actualitate.

DOCUMENTARE

- Activitatea de a depista, colecta, înmagazina, clasifica, prelucra și pune la dispoziția beneficiarilor informațiile cuprinse în documente. Ea pune la dispoziția cercetătorilor sursele tuturor cunoștințelor anterioare precum și stadiul unor studii contemporane consacrate temei alese. Prin metodele documentării se realizează trecerea de la bibliografia tradițională la informarea automată. Termenul de documentare se utilizează atât cu sens de activitate cât și de disciplină științifică.

FILIGRAN

- Figurină de sârmă cusută pe sita-suport a formei de fabricare a hârtiei. Filigranul identifică proveniența hârtiei, formatul și calitatea ei, împiedicând totodată încercările de contrafacere. Procedeu tradițional de obținere a filigranului constă în prinderea pe sită a unor fire de aramă ale căror contururi reproduc imaginea de imprimat, prin apăsare în pasta de hârtie.

* S-au folosit lucrările: *Dicționar al științelor speciale ale istoriei*, București, Editura științifică și enciclopedică, 1982; Virgil Olteanu, *Din istoria și arta cărții. Lexicon*, București, Editura enciclopedică, 1992.

HARDWARE

- Termen generic care desemnează echipamentele și dispozitivele tehnice de elaborare și stocare a datelor în cadrul unui sistem de informare.

LIBRARIUS

- Termen prin care romanii denumeau atât pe copistul de manuscrise cât și pe cel care le difuza, le comercializa, adică pe librarul din zilele noastre. Pentru acesta, în epoca antică se folosea mai mult termenul de bibliopola.

MICROFOTOGRAFIERE

- Procedeu de fotografiere a unui document cu ajutorul unui microscop pentru a obține o imagine mult mărită a originalului. Această tehnică permite izolarea unei porțiuni imperceptibile ochiului în vederea unei expertize tehnice. În felul acesta se pot studia modificările survenite de-a lungul timpului în structura suportului, în compoziția pigmentilor de culoare.

RESTAURARE

- Ansamblu de intervenții tehnice destinate să reconstituie părțile distruse și degradate ale unui document (carte) astfel încât, menținându-i autenticitatea, să-i redea unitatea estetică și de conținut și să-i asigure o rezistență sporită la acțiunea viitoare a factorilor de deteriorare. În procesul de restaurare se acționează în special asupra materialelor suport și nu asupra scrierii, ornamentelor și altor compoziții grafice de pe documentele respective. În funcție de natura documentelor, de gradul de degradare și de factorii care au acționat asupra acestora, există mai multe metode și tehnici de restaurare. În toate cazurile sunt specifice următoarele etape: dezinfectia sau dezinsecția, îndepărtarea unor intervenții de consolidare sau restaurare anterioare, curățirea impurităților, neutralizarea acidității documentelor, după care urmează restaurarea propriu-zisă, în care intră operații de reînclieiere, completare a golurilor, consolidare. Preocupări pentru conservarea documentelor au existat încă din antichitate. Până la jumătatea secolului al XVIII-lea, tehnica restaurării s-a menținut într-un stadiu empiric. În anul 1785, francezul Choptal a inițiat restaurarea chimică, lucrând mai ales cu acid clorhidric oxigenat pentru a scoate petele de pe gravuri. Fondatorul cercetărilor moderne de restaurare este considerat cardinalul Ehrle, prefect al Bibliotecii Vaticanului. În 1898 el a convocat o conferință internațională asupra metodelor de restaurare. După descoperirea razelor X în 1895, germanul W. K. Roentgen a făcut prima radiografie a unei picturi. În prezent, marile biblioteci, arhive și instituții muzeale din întreaga lume dispun de laboratoare de patologia cărții și de ateliere de restaurare a documentelor, folosind un întreg arsenal de tehnici și metode moderne, cum ar fi: foto-

grafiere, radiografii, analize microchimice, radiații infraroșii și ultraviolete, lumină monocromatică de sodiu etc.

SCRIPTORIU

- Atelier într-o mănăstire, destinat confecționării, redactării și decorării manuscriselor. În scriptoriu pergamentul era preparat pentru scris, iar foile erau grupate în caiete și liniate. Copiștii și caligrafiile lucrau în echipă. Cele mai renumite scriptorii medievale românești au funcționat la Mănăstirile Putna, Dragomirna, Neamț, Humor, Suceava, Căldărușani.

TUGRA (TURA)

- Monogramă a sultanului pentru autentificarea documentelor imperiale. Apare în fruntea textului și are forma unei palme cu degetele întinse sau a unei păsări în zbor.

*Lector dr. Adina Berciu-Drăghicescu,
(șef birou documentare, D.G.A.S.)*

DISTINCȚII

Societatea Muzeului Ardelean a acordat Premiul II domnului Pal Antal Sandor (filiala Mureș), pentru lucrarea *Istoria localității Mădăraș-Ciuc* și Premiul III domnilor Pal Antal Sandor și Szabo Mikloș, pentru lucrarea *Mișcarea secuilor liberi și a micii nobilimi din Transilvania în anul 1809*.

(Liviu Boar, șef filială)

LISTA ABREVIERILOR

AMN	- Acta Musei Napocensis. Muzeul de Istorie al Transilvaniei, Cluj-Napoca.
BSNR	- Buletinul Societății Numismatice Române, București.
D.G.A.S.	- Direcția Generală a Arhivelor Statului.
F.A.S.	- Filiala Arhivelor Statului.
m.l.	- metri liniari.
RIR	- Revista Istorică Română, București.
SCIV	- Studii și Cercetări de Istorie Veche. Institutul de arheologie, București.
SCN	- Studii și Cercetări de Numismatică, București.
Studii R.I.	- Studii. Revista de Istorie, București.
u.a.	- unități arhivistice.

ARHIVELE STATULUI desfășoară de peste 130 de ani o activitate editorială proprie în scopul aducerii, în conștiința opiniei publice, a zestrei de documente a trecutului.

În acest an au apărut:

1. N. Trandafirescu – *Album de paleografie greacă* – 4 914 lei.
2. M. Ciucă și S. Vătafu-Găitan – *Catalogul documentelor românești*, vol. VI – 4 323 lei.
3. N. Chipurici, T. Rățoi – *Îndrumător în Arhivele Statului județul Mehedinți*, vol. II – 2 181 lei.
4. P. Dobrin, C. Condrea, N. Bungrezeanu – *Din tezaurul arhivistic dâmbovițean*, catalog de documente 1526–1848 – 3 856 lei.

În curs de apariție:

– *B. P. Hașdeu. Mărturii*, de prof. Lidia Brânceanu.

În pregătire:

- *Partidele politice din România 1947*, volum de documente coordonat de prof. univ. dr. Ioan Scurtu.
- *De la Pronunciament la Memorandum*, volum de documente coordonat de prof. Corneliu Lungu.
- *Din istoria Basarabiei: Pan Halippa în viața politică*, de prof. Lidia Brânceanu.
- *România – documentele Unirii 1918*, album coordonat de prof. univ. dr. Ioan Scurtu.
- *Minoritățile din România 1918–1948*, volum de documente coordonat de prof. Liviu Boar.
- *Românii în afara granițelor țării*, volum de documente coordonat de prof. Nicolae Chipurici.
- *Relațiile economice româno-germane între cele două războaie mondiale*, volum de documente coordonat de dr. Vasile Manole.
- *100 de ani de artă românească modernă 1850–1950*, volum de documente coordonat de prof. Adrian Adamache.

Cei interesați își pot procura volumele apărute de la D.G.A.S., b-dul Mihail Kogălniceanu nr. 29, București, sector 5 – Serviciul Documentare, Valorificare și Publicații (telefon: 615 24 46).

Ф О Л И Е

центръ

ИНИТЪ, ИНИШЪ ИЛИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 20.

ЛѢНІ, 17. МАІѢ

1848.

Пентъриле национіи ромъно трансилване вотаते дн адванца националъ дела Блаж дн 15—17. Маіа в. п. 1848.

1) Націunea ромънъ рѣзимать не принципіалъ либертѣциі, егалитѣциі ші братернитѣциі претинде independința са националъ дн респекталъ политикъ, ка съ оигрезе дн вземе съѣ ка нациunea ромънъ, съ ші айвъ репрезентанциі съі ла діета църіи дн пропорциуне ка вземе съѣ, съ ші айвъ дрегъторіи съі дн тоте патриле административе, жидекъторещі ші милитаре дн ачешаші пропорциуне, съ се серваскъ ка лимба са дн тоте тревиле че се атинг де дъса, а тѣт дн леѣислъчуне вѣт ші дн администръчуне. Еа претинде не тот авал о а дънаре националъ генералъ. — Ла ачестеа с'аѣ адаоскъ де ачі днаште дн лѣкръриле легале але челор лалте национіи трансилване ші дн лимбеле лор, ромъніи съ се пѣтоскъ романи, іар оз Oláh, Walach ші Bloch.

2) Націunea ромънъ претинде ка вѣсерика романъ еъръ distinctiune де конѣсциуне съ оіе ші съ рѣмънъ либеръ, independința дела ерѣ каре алтѣ вѣсерикъ, егалъ дн дрегътері ші фолѣсе ка челелалте вѣсеричі але Трансилваніеі. Еа чере рѣставіліреа гітронполиеі романе ші а сѣно-

дъсі генералъ авал дънъ вѣкіа дрегът, дн каре сѣнод съ оіе депутиі вѣсеричеші ші шѣренещі. Дн ачешаш сѣнод съ се а дѣагъ ші епископії романи айвер шріа. ші епиритатеа вѣтърілор еъръ candidacie.

(Ла ачешереа амиле дѣспре вѣкіа дрегът ал романилор де а авѣ мѣтронполие ші сѣнод генералъ авал, с'а прокламат де попор мѣтронполиа романъ трансилванъ ка апласе званім. Дакъ епископії челор лалте национіи ші конѣсциуні вор авеа не вѣнѣторіѣ скату дн діетѣ ка репрезентангї аї вѣсеричі лор ші дакъ капіталъриле лор вор оі репрезентате, нациunea ромънъ чере ачешаш дрегътері центръ епископії ші капіталъриле лор. *)

3) Націunea ромънъ ашѣгънд ла конѣциинга дрегътерілор индивидуале, чере еъръ днѣрзіере дѣсѣиндгареа де ювѣціе еъръ пѣчї о дѣспѣтзвире дн партеа църанілор юваци атѣт дн комитате вѣт ші дн дистрикте, сказне ші гранига милитаре. Еа чере тотѣодатъ ші дѣсѣиндгареа дн шѣмелор ка а сѣзі мѣжлок де конѣривіре дн пѣдѣкъторіѣ еікономіеі.

4) Націunea ромънъ постегде айвертатеа индустриалъ ші комерциалъ ка ридівареа дѣхтерілор ші а прѣвѣлѣцітерілор ші

*) Вѣзі ші Gazeta Nr. 39.